

Beeldende roman over de
verstreckende gevolgen van moederliefde

DE
BRON

ROMAN
ambo | anthos

Catherine Chanter

Ik word verstijfd in mijn maffe kleren wakker. Ik zou hier de hele dag, de hele week, het hele jaar kunnen liggen en de haartjes op mijn huid zouden door de wol van mijn trui groeien, als ranken klimop door een groene trui die in een bos is achtergelaten. De zon zou zijn rondes maken, van het kermisplaatje boven het bed naar de ladekast naar de blauwe, beschilderde spiegel en weer terug, en dan zou ik hier nog steeds zijn, nadenkend en steeds magerder, tot ik op een dag het antwoord had gevonden, maar tegen die tijd zou er niets van me over zijn, alleen een afdruk, de huls van een lange vrouw, even broos, recht en leeg als de holle stengels van de wilde peen die 's zomers langs de oprit staan...

UW ZOEKTOCHT HEEFT 83 RESULTATEN OPGELEVERD.

Klik. EEN STUKJE PARADIJS AAN DE OEVER VAN DE SEVERN...

Klik. HELEMAAL WEG VAN ALLES? ZOEK NIET VERDER, 3 SLAAPKAMERS, 2 WOONK...

Klik. OP ZOEK NAAR EEN UITDAGING? VERBOUW DEZE SCHUUR TOT UW KASTEEL EN WORD HEER EN MEESTER VAN...

Zo begon het. Mark en ik in Londen, gebochelde slaven van de laptop, kibbelend over wie de muis mocht bedienen, ervan overtuigd

dat bakstenen en cement en land op een virtuele seconde afstand een eind zouden maken aan de ruzies en botsingen die steeds meer ons wapenschild waren geworden na tweeëntwintig jaar huwelijk.

‘Zo moeilijk kan het niet zijn iets te vinden,’ zeiden mijn collega’s op school.

‘Met het geld dat je hiervoor vangt...’ zeiden onze burens.

Weg uit Londen, het boerenleven, dat was de droom. Het was altijd al Marks droom geweest, maar hij had hem voor mij uitgesteld, en hoewel hij het nooit zo omschreef, eiste hij nu de schuld terug. Hij had al die tijd niets anders gedaan dan betalen en nu was hij bankroet, terwijl ik bezig was geweest met het investeren in mensen en werk en levensstijl zodat het idee om alles van de hand te doen op z’n minst afschrikwekkend was.

Ik stond als een kind op mijn tenen op de rand van de hoge duikplank en wilde springen maar was tegelijkertijd doodsbang. Ik wilde de reling vastpakken en weer omlaag klimmen, maar ook de koude betonnen wereld daar beneden was glibberig van angst. Een duik nemen in een nieuw zoetwaterzwembad dat bruiste van een andere energie, in een wereld die niet bezoedeld was door haat, eindelijk lucht happen, net als Mark was ik verliefd op het idee om weg te gaan en helemaal opnieuw te beginnen op het platteland. Maar als we uitgeden, zouden we heel erg diep vallen en zouden we ver verwijderd zijn van alle vertrouwde vrienden die ons een reddingslijn konden toegoaien. In Marks optiek was het precies wat we moesten doen en precies het juiste moment. Ik was een weinig welsprekende pleitbezorger en vond het merkwaardig moeilijk om mijn zorgen te verwoorden tegenover zijn enthousiasme, laat staan zijn wanhoop. Zijn centrale stelling was overtuigend: hij mocht dan een eerlijk proces hebben gekregen, en onschuldig zijn bevonden, hij koesterde geen hoop op een onbevooroordeelde toekomst als we bleven. Hij had dingen om voor weg te gaan, ik had dingen om voor te blijven. En wiens schuld is dat? dacht ik op mijn slechtste momenten, hoewel dat onwaar en onredelijk was.

Mark had nog meer ondersteunende argumenten in zijn pakket: het had dan wel een tijd niet geregend, maar die cycli trokken toch meestal vanzelf weer recht? Geld was geen probleem, wat de verkoop

van onze twee-onder-een-kap in een buitenwijk opleverde, was ruim voldoende voor een boerderij met een lapje grond in het westen van het land en de gouden handdruk die hij had gekregen voor zijn onterechte ontslag bij de lokale overheid, plus wat ik van mijn vader had geërfd, zou genoeg zijn om een tijdje van te leven, we hadden spaargeld. Angie was een supergoedkope tiener gebleken, haar probleem was niet met geld op te lossen, en de gezondheidszorg, het maatschappelijk werk en het programma voor jeugdige delinquenten hadden meer tijd aan haar besteed dan wij. Onze kleinzoon Lucien werd door ons bedorven, natuurlijk, maar als ik aan dat woord denk, betreur ik de dubbele betekenis. Hoe dan ook, in theorie zouden we ons een paar jaar kunnen redden, als we het rustig aan deden, tot we wisten of we er iets van konden maken. Dat 'er' sloeg ogenschijnlijk op de kleine boerderij. In werkelijkheid op onze relatie.

Het scheelde een haar of we hadden niet eens de moeite genomen informatie over de Bron in te winnen. Er was geen videolink en alles wat niet onmiddellijk online toegankelijk was, leek te veel gedoe. We wilden de hemel meteen kunnen bekijken, zonder afspraak.

'Het moet een bezichtiging waard zijn,' zei Mark.

'Alleen als we er twee of drie op dezelfde dag gaan bekijken,' antwoordde ik.

Die waren er, maar de ene was twee dagen eerder verkocht en de andere was van de markt gehaald, dus bleef alleen de Bron over. We maakten er ruzie over, maar gingen toch. Lucien ging mee. Hij logeerde al twee of drie weken bij ons terwijl Angie weer eens probeerde haar leven op orde te krijgen. Hij zal toen vier zijn geweest. 'Dat jochie boft maar met grootouders als jullie.' Dat zeiden onze vrienden elke keer dat we de zorg voor hem op ons namen. Ik denk niet dat ze dat nu nog zeggen.

Het was een onnatuurlijk warme herfstdag, een soort woeste laatste ervaring van de zon na weer een grijze, droge zomer na weer een grijze, droge winter, dat wil zeggen droog volgens de statistieken waar de weermannen toen van uitgingen. De verschillende restricties in het zuidoosten waren in april al uitgebreid naar de rest van het land en de serieuze kranten brachten hoofdartikelen over de invoering van verplichte watermeters, terwijl de sensatiebladen af-

wisselend de dreiging van een armageddon en close-ups van schaars geklede beroemdheden in de verzengende hitte brachten. Niemand wist waar de neergaande lijn van de neerslaggrafieken ons uiteindelijk zou brengen.

De kaart was fascinerend. De Bron lag in een van die kwadranten waar de rode en gele lijnen van de wegen langs de randen lopen en de rest witte ruimte is waarin landweggetjes dunne lijnen trekken: weggetjes die de grenzen volgen van particuliere landgoederen van reeds lang overleden hoge heren; weggetjes die lange omwegen maken op zoek naar oude bruggen, die de lastdierenroutes volgen van markt naar markt. Mark gebruikte liever de navigatie, maar toen we dicht bij onze bestemming kwamen, liet die het afweten.

‘Waar zijn we in jesusnaam? Jij hebt de kaart.’

‘Schreeuw niet tegen me. Het was jouw idee om dwars door de rimboe te scharrelen op zoek naar een toevluchtsoord!’

Stilte.

Ik. ‘Sorry. Zo bedoelde ik het niet.’ Ik draaide de kaart ondersteboven en tuurde. ‘Ik denk dat het de kant op is waar we vandaan komen.’

Mark probeerde te keren bij een inrit met een greppel aan weerszijden. Toen ik hem leerde kennen was hij geen boze man – vastberaden, zo beschreven andere mensen hem meestal – maar de aantijgingen die tot zijn ontslag hadden geleid waren hard aangekomen en hij had ook toen al een korter lontje. We kropen langzaam de heuvel weer op tot we een wandelwijzer zagen met het symbool van een man met een rugzak en een stok in zijn hand maar niet de naam van een bestemming.

We sloegen het pad in en Mark zette de auto stil, haalde zijn handen van het stuur en hield ze in de lucht, als een priester. Het huis zelf was nog niet te zien, dat was het niet, het was de cirkel van de wereld in een blauwe krans om ons heen die ons de adem benam. Heel in de verte beschaduwde een opeenvolging van heuvels elkaar naar het noorden en het westen tot ze ergens, ver buiten zicht, in de Atlantische Oceaan zonken. De kammen dichterbij aan de andere kant van de vallei waren bebost, en in dat zware herfstlicht waren de coniferen houtskoolschetsen, uitgeveegd tegen het stofgoud van

pas geoogste akkers eronder. In het oosten was het barnsteenkleurige land voornamelijk dor weiland, omhaagd en tot rechthoeken gevormd door eeuwenlange boerenarbeid, en achter ons was het zwarte gruis van de Crag.

‘Zijn we er al, oma R?’

‘Ja, Lucien, we zijn er.’

Het pad voor ons was een stippellijn die op onze handtekening wachtte. Hier is het, zeiden we tegen elkaar toen we eerst de schuur in het oog kregen en daarna de vlekkerige rode bakstenen schoorstenen die oprezen uit het victoriaanse natuurstenen huis, en plotseling waren we allebei kinderen op vakantie, het gekibbel op de achterbank stopt plotseling zodra de schreeuw klinkt van de eerste die de zee ziet – daar is het! Kijk dan! We zijn er! We tekenden op het moment dat we uit de auto stapten, maar wisten niet waarvoor.

De makelaar stond op ons te wachten, hij leunde tegen een felrode terreinwagen en rookte.

‘Zou ik eigenlijk niet moeten doen,’ zei hij, de sigaret onder zijn instappers vermorzelend, ‘niet met het brandgevaar van tegenwoordig.’

We schudden handen. Het leek of hij iets te lang naar Mark staarde, en toen zijn hand iets te snel terugtrok. Ik voelde de vertrouwde versnelde hartslag. Er waren momenten geweest tijdens Marks hoorzitting in Londen dat ik heel bang was geweest voor wat mensen zouden doen. Er waren vergelijkbare gevallen in de pers geweest, in andere steden, waarbij het publiek het concept van een eerlijk proces was vergeten en het recht in eigen hand had genomen. Ik keek over mijn schouder, de oprit af. Misschien kun je nergens naartoe vluchten, dacht ik.

Maar de makelaar had zijn aandacht naar zijn auto verlegd en het moment was voorbij. ‘U zult zo’n ding nodig hebben,’ grapte hij luid, terwijl hij over de motorkap streek en zich verontschuldigde voor het vuil, omdat de wasstraten dicht waren en de tuinslang verbannen.

Ik haalde diep adem om mijn stem onder controle te krijgen en ging erin mee. ‘Ik denk dat we beter een ezel kunnen nemen. Hoeveel procent is de benzineprijs dit jaar ook weer gestegen?’ vroeg ik.

‘Honderdtwintig procent!’ riep hij triomfantelijk.

Mark begon een echt mannengesprek over bodemvrijheid en lage gearing; ik kon zien dat hij dolgraag rond wilde kijken, maar daar was hij goed in, zich uitsloven om te zorgen dat andere mensen zich op hun gemak voelden, en zijn charme veegde elke twijfel die de makelaar zou kunnen hebben gehad van tafel. Dat was ook wat hij met mij had gedaan toen we elkaar voor het eerst ontmoetten, de ochtend na een feestje, in het laatste semester van het laatste jaar, examens achter de rug en de toekomst die lag te wachten, ergens voorbij het roodstaan en de ijskast uitruimen om statiegeld terug te krijgen. Ik zat te slapen in een leunstoel, met de jas van iemand anders over mijn blote schouders, en toen ik wakker werd, stond er een lange, donkere, ietwat buitenlands uitziende heer die aanbod kof-fie voor me te halen. Hij kwam terug en heeft me nooit meer verlaten. We brachten die nacht samen door, we brachten de rest van het semester samen door, we stelden onze plannen bij en brachten de zomer samen door. Vier maanden later was ik vijf maanden zwanger en stonden we voor de burgerlijke stand. We gingen heel snel van jong naar oud.

Het dichtslaan van een portier schudde me wakker. De makelaar haalde de gegevens uit zijn auto, waarbij hij een eenzame witte vlinder opjoeg die op een laatbloeiende vlinderstruik bij het hek was gaan zitten. Alles is in het verkeerde seizoen dit jaar, dacht ik, en waar is de tijd gebleven, vroeg ik me af, verstrikt in het verleden, en moet je ons zien, verhuizen naar het platteland zoals mensen van middelbare leeftijd doen. In een vreemd, instinctief gebaar legde ik mijn hand op mijn buik. ‘Ik ben dol op kinderen,’ herinner ik me dat Mark zei toen ik hem vertelde dat ik zwanger was.

Lucien klom van de achterbank, hij rook naar chocoladekruiden en warme huid. Nog slaperig hield hij mijn hand vast en wees naar een grijze eekhoorn, die tegen de stam van de grote eik op glipte. Onze ogen volgden hem door de takken omhoog tot we hem kwijtraakten tussen de goudgerande blaadjes, terwijl het licht als gespikkelde regen op de droge grond aan onze voeten viel. Er reed een politieauto of ambulance over de hoofdweg ergens in de richting van Middleton.

‘Je hoort de weg niet altijd,’ zei de makelaar, die graag de droom wilde verkopen. ‘Het hangt van de wind af.’

‘Maar die moet uit het westen komen,’ concludeerde ik uit de zon en de heuvels van Wales.

‘Uit het westen? Waarschijnlijk,’ gaf hij toe. ‘Dat is in ieder geval waar de wind meestal vandaan komt. Maar ik wil wedden dat je ’s nachts een speld kunt horen vallen.’

Krijsende uilen, dacht ik, en blaffende vossen.

Ik vroeg waar de dichtstbijzijnde bureu woonden. O, dat was kilometers verderop en je ziet geen ander huis, maar eigenlijk voelde ik de afstand tussen deze plek en de rest van de wereld al en ik vroeg me af of ik het aankon. Misschien zag hij in mij iemand die wilde ontsnappen. Veel later zou Zuster Amelia tenminste tot dezelfde conclusie komen op het moment dat ze me ontmoette.

Aan de binnenkant van de voordeur hing een zwaar fluwelen gordijn dat de makelaar voor ons opzij trok, als een toneelknecht. De bezichtiging kostte weinig tijd. Er waren de bijkeuken, de keuken en het rayburnfornuis, onveranderd sinds de jaren zestig, Marks studeerkamer – dat wil zeggen de kamer waar hij zijn studeerkamer van maakte – en de kleine woonkamer met een houtkachel, dezelfde die we moesten vervangen na de schoorsteenbrand. Van hier gingen we naar boven en verdrongen ons in de kleine slaapkamer en de piepkleine badkamer en daarna hier, in de hoofdslaapkamer met uitzicht, dat betoverende uitzicht. De makelaar liet ons als een echte professional alleen en Mark greep mijn hand, trok me naar zich toe, kuste me een keer, langzaam, op mijn wang en ik voelde hoe hij diep inademde, alsof hij voor het eerst in lange tijd zuurstof proefde.

‘Net genoeg ruimte voor Angie en Lucien,’ zei ik tegen Mark toen we elkaar loslieten. We kenden allebei mijn dochter goed genoeg om te weten dat ons huis altijd groot genoeg zou moeten zijn voor hen beiden, en niet alleen fysiek.

‘Ik vind het fantastisch,’ zei Mark. Ik had hem niet meer zo enthousiast ergens over gehoord sinds de rechtszaak. ‘Een plek om opnieuw te beginnen,’ zei hij.

Lucien vond het ook fantastisch, rende de krakende trap op en af, deed kastjes in de keuken open, loerde in de haard. De zon die door

de erker naar binnen scheen, verlichtte de scheuren in de trapleuning, de vlekken op het kleed, de vochtplekken op het plafond, maar het huis zelf voelde stevig aan, alsof het alles zou kunnen bevatten wat we erin goten.

‘Klaar voor een kijkje buiten?’

We volgden de makelaar naar het ‘Stenen bijgebouw met elektriciteit en water, momenteel in gebruik als garage/schuur. Mogelijkheid tot het realiseren van extra woonruimte.’ Als de oude dame een auto had gehad, was het duidelijk dat ze die nooit daar neerzette, in die chaos van ladders en spaden, kapotte ligstoelen en kolenemmers zonder hengsel. Eenvoudig op te knappen om als vakantiehuis te verhuren, vonden wij ook, eenvoudig in tijdelijke accommodatie voor ontheemde familieleden om te toveren.

Langs een kant van de schuur lagen netjes opgestapelde en niet lang geleden gekloofde houtblokken.

‘Hoelang heeft de oude dame hier gewoond?’ vroeg Mark.

Daar had de makelaar geen antwoord op, maar hij wist dat na de dood van haar man een groot deel van het land was verpacht aan een naburige boer, die ook een handje had geholpen met het hout en dat soort dingen. ‘Het is een hecht clubje in deze contreien, maar de Taylors, die zullen je altijd helpen als je ergens mee zit, dat weet ik zeker.’

De synoniemen voor ‘hecht’ moesten interessant zijn, dacht ik. Introspectief, xenofob? Op welk moment verandert ‘hecht’ in ‘vijandig’? De makelaar legde uit dat de pachtovereenkomst op 31 maart van het volgende jaar afliep.

‘Twaalf hectare landbouwgrond en bos. Precies de juiste omvang,’ merkte Mark op, alsof er zoiets als de juiste omvang bestond voor een stukje paradijs. Het klinkt klein, twaalf hectare, voor de ravage die het heeft aangericht. We bezichtigden de boomgaard, raaptten appels en peren die de wormen voedden, verbaasden ons over de oude fruitkooien die als afgedankte haarnetjes over slierten groeisels hingen, met stokken die als ouderwetse haarspelden alle kanten uit staken. De moestuin vertoonde tekenen van recentere arbeid.

‘Kijk eens, Mark.’

Lucien hield zijn handjes rond een dikke pompoen die duidelijk

de hele zomer was opgezwollen, onwetend van de dood van degene die hem had geplant. Met een enorme ruk kwam hij los van de plant en Lucien viel op zijn rug. ‘Mogen we hem meenemen? Mogen we hem opeten?’

‘Hij is niet van ons, Lucien,’ zei ik.

‘Behoorlijk formaat als je nagaat hoe weinig het heeft geregend,’ zei Mark.

‘Wat maakt dat nou uit? Pak hem maar op, dan kan mammië hem voor je dragen,’ zei de makelaar.

Het was een vertrouwde vergissing, die door Lucien werd rechtgezet. ‘Dit is mijn oma. Mijn mammië is even weg.’

‘Maar je oma ziet er echt niet oud genoeg uit om een oma te zijn,’ flikflooide de makelaar.

Lucien keek hem nijdig aan. ‘Nou, dat is ze wel,’ hield hij vol. ‘Dat doen ze nou altijd,’ zei hij tegen me, toen we hand in hand naar Mark liepen, die zich, als een kunstliefhebber in een galerie, vergaapte aan de glinsterende bossen, in zijn hoofd bezig bramen weg te halen, populieren uit te dunnen, Spaanse kastanjes te planten waar de dennen door de harde wind waren geveld, als verspreid liggende potloden in een donker klaslokaal.

We zeiden tegen de makelaar dat we onze boterhammen daar, onder de eik, gingen opeten. We beloofden te bellen, hij hield het praatje over kapers op de kust en de gebruikelijke kletspraat in een huizenmarkt die opgedroogd was door gebrek aan vertrouwen in de toekomst.

Mark riep hem na, het enige wat hij vergeten was te vragen: ‘Hoe zit het met water?’

‘Zelfvoorzienend. Het huis is niet aangesloten op de hoofdwatervleiding en dat hoeft ook niet. Een bron heeft deze boerderij een paar honderd jaar van water voorzien, ik kan me niet voorstellen dat die het nu zou laten afweten.’

Ik wees hem erop dat dit precies de tijd zou zijn dat hij het zou laten afweten, omdat het al zo lang zo weinig had geregend.

‘Natuurlijk moet u professioneel advies vragen,’ gaf hij toe. ‘Maar het heet hier niet voor niets de Bron.’ Hij vertelde ons over de grondwaterspiegel. Daarom zag het land er zo goed uit. Kijk maar. Wat

hem betrof waren we waarschijnlijk beter af met onze eigen toevoer dan als we aangesloten waren op de hoofdleiding en last hadden van alle schaarste en tappunten en rantsoenering waar iedereen de laatste paar zomers mee te maken had gekregen.

‘Hoe dan ook,’ gebaarde hij naar het westen, waar de wind de wolken teisterde, ‘de meeste weermannen denken dat de droogte is afgelopen. Deze winter zal een van de natste uit de geschiedenis worden, denken ze.’

We geloofden hem omdat we hem wilden geloven.

Nadat hij was verdwenen, bleef het stof nog lang in de lucht hangen. Ik haalde uit de kofferbak een tas met broodjes en chips die we bij het benzinstation hadden gekocht, en we gingen op een deken zitten, Lucien in kleermakerszit en rechtop en Mark als altijd worstelend met zijn lange benen die bijna twintig jaar gedwongen onder een bureau hadden geleefd. We gaven elkaar een fles water door, namen voorzichtige slokjes, luisterden naar de monotone schapen en de merel die ons waarschuwden, en plotseling, spontaan, barstten we allebei in lachen uit.

‘Ik kan het maar niet geloven.’ Mark wreef in zijn ogen en keek weer op, alsof alles in een rookwolkje zou kunnen verdwijnen. ‘En?’ vroeg hij.

‘Jij eerst,’ antwoordde ik.

‘Nee, jij.’

‘Oma R, jij eerst.’

‘Ik weet het niet,’ zei ik. ‘Het is ongelooflijk. Moet je zien. Het heeft alles wat we zoeken.’

‘Alles,’ herhaalde Mark. ‘Over het land van melk en honing gesproken.’

‘Ja, het is prachtig,’ ging ik verder. ‘En de grond is precies wat we willen. En het uitzicht is onwerelds. Het is alleen dat...’

‘En niemand hier zou ons kennen. Mij kennen. Geen blikken in de supermarkt, geen gegniffel van kinderen in de bus. Een schone lei, Ruth.’

‘Je hebt waarschijnlijk gelijk...’ gaf ik toe.

‘Je denkt dat het te mooi is om waar te zijn?’ vroeg Mark.

‘Ja. Nee. Ik weet het niet.’ De plek was adembenemend, ik was ook

duizelig van de schoonheid, maar had ruimte nodig om na te denken. Ik stond op, liep weg van de deken en keek over het houten hek dat toegang gaf tot de weide. Als mensen naar het platteland wilden vluchten, dan zouden ze nauwelijks een betere plek kunnen vinden. ‘Als,’ begon ik.

‘Als wat?’ zei Mark.

Ik voelde zijn hoop warm in mijn rug, ik hoefde me niet eens om te draaien om zijn gezicht te zien. Ik berekende wat ik kwijtraakte als we hierheen verhuisden, en dat kwam alleen neer op dingen die behouden of vervangen konden worden – werk, connecties, en mijn vriendschappen waren vast wel sterk genoeg om de afstand te overleven. Vervolgens berekende ik wat ik kwijtraakte als we in Londen bleven. Mark. En de Bron, ik zou dit unieke wonder verliezen, deze Bron.

‘Het voelt als zo’n grote verantwoordelijkheid.’ Ik keek naar mijn kleinzoon, die op de rand van de deken met een stokje naar mieren in de grond zat te porren. ‘Wat vind jij, Lucien?’

‘Ik vind het de beste plek van de hele wereld,’ zei hij.

We brachten maandagochtend een bod uit, flink onder de vraagprijs, alsof we niet helemaal opgewassen waren tegen de droom die uitkwam. ‘Bod geaccepteerd,’ zei de makelaar, en ik ging op de drempel van de voordeur zitten, met mijn telefoon in mijn hand, rook de uitlaatgassen van de auto’s die gevangenzaten in de stadshitte, hoorde een vliegtuig boven mijn hoofd naar Heathrow cirkelen, keek hoe de oude man aan de overkant de poep van zijn teckel van de straat plukte met een blauw plastic zakje, en werd overvallen door een belachelijk gevoel van verlies. Wat gedaan is kan niet ongedaan worden gemaakt. Tegen de tijd dat Mark thuiskwam, had ik me vermand, ter wille van hem, en we toostten op de toekomst als jonggehuwden. We speelden oude lievelingsnummers, Mark deed zijn pappadans door de keuken, en we werden belachelijk dronken. De boerderij werd van de markt gehaald en de foto die we die dag met de zelfontspanner hadden gemaakt werd op internet gezet en begroet door een koor van afgunst van onze collega-buitenwijkslachtoffers.

‘Ik hoop dat jullie een afscheidsfeestje geven, want jullie komen vast en zeker niet terug,’ was een van de commentaren.

We prikten de foto naast de broodrooster in de keuken in Londen,

als geheugensteuntje. Hij verhuisde mee, promoveerde naar een lijstje, en stond op de halvemaantafel in de woonkamer.

Ik sluip naar beneden en benader hem als een communicant, houd hem omhoog in het licht. In den beginne was de Bron.